

Nr 660.

Av herr **Johansson** i Krogstorp **m. fl.**, i *anledning av Kungl. Maj:ts proposition, nr 99, angående obligatorisk sjuårig folkskola m. m.*

Kungl. Maj:ts proposition nr 99 angående obligatorisk sjuårig folkskola m. m. innebär ett stort steg framåt på folkundervisningens område. En förbättrad folkbildning är utan tvivel ur flera synpunkter en nödvändighet i en tid som vår, och inte minst landsbygdens ungdom har behov av bättre utbildning.

Trots många och stora förtjänster har det framlagda förslaget dock en del svagheter. Då 1927 års skolreform innebar ett accepterande av enhetsskolidén, varvid realskolans fyraåriga linje skulle bygga på den *sexåriga* folkskolan, hade man kunna vänta, att Kungl. Maj:ts förslag i konsekvens härmed skulle avse en förlängning av den obligatoriska undervisningsidén i folkskolans påbyggnader i stället för i den egentliga folkskolan. Man hade nämligen tänkt sig ett skolsystem, där de elever, som välja de teoretiska yrkena, efter folkskolans sjätte klass övergå till läroverk, medan de övriga, d. v. s. de, som välja de praktiska yrkena, måste fortsätta i folkskolans påbyggnad. Denna påbyggnad måste därför givas en praktisk inriktning samt stärkas och utbyggas med hänsyn till de allt större krav, som ställas på nutidsmänniskan såsom medborgare och yrkesman.

Denna synpunkt är emellertid icke tillräckligt beaktad i Kungl. Maj:ts förslag. I A-skolor kan man givetvis som i Göteborg lägga det sjunde skolåret som en praktisk påbyggnad på de föregående klasserna — en anordning som de skolsakkunniga och sedermera också ecklesiastikministern vitsordat såsom lämplig — men i de flerklassiga läraravdelningarna saknas i allmänhet denna möjlighet. Vid B 1-skolor, där man i regel kan räkna med stor folktäthet, kan man såsom skett i Skåne sammanföra sjunde klassens elever från två eller flera skolor till ett fristående, praktiskt skolår, men åtminstone i B 2-, B 3- och D 1-skolor torde detta icke kunna ske. När därför en elev från B 2-skolans sjätte klass skall övergå till läroverk, har han icke läst mer än $\frac{2}{3}$ av kursen för klass 5—7 i de flesta kunskapsämnen. Det blir en lucka, som visar skolsystemets bristfällighet.

Ännu mera betänkligt är det, att man föreslår, att den obligatoriska undervisningstiden i folkskolans praktiska påbyggnad vid landsbygdsskolorna

skall beskäras. Försättningsskolan komme nämligen att blott omfatta 180 timmar i stället för 360. Visserligen skall enligt förslaget statsbidrag kunna utgå till ett högre timantal, men efter införandet av ett sjunde skolår kan man icke påräkna att denna möjlighet skall utnyttjas i någon större omfattning. Genom att försättningsskolans undervisningstid således kommer att omfatta blott 180 timmar, komma de flickor, som deltaga i 180 timmars skolköksundervisning, att helt gå miste om den allmänna försättningsskolkursen med bland annat undervisning i medborgarkunskap, praktiska skrivers uppsättande, blanketterns ifyllande etc. Även den praktiska kursen för gossarna måste betydligt avkortas, om man skall hinna att nöjaktigt genomgå den på 180 timmar. Men i själva verket förhåller det sig så, att det finns mycket lärostoff utöver det, som försättningsskolans kursplaner upptaga, som borde ingå i kurserna för den praktiska påbyggnaden på folkskolans sex årsklasser. Dit hör t. ex. föreningskunskap och studiecirkelövningar, viktigare lagbestämmelser och trafiklära, praktiskt arbete i jordbruk, trädgårdsskötsel och slöjd m. m. De flerklassiga läraravdelningarnas skolor med sina många tysta övningar äro därjämte i särskilt stort behov av en väl tillrättalagd kurs i muntlig framställning. Det brister mycket, när det gäller språkets muntliga behandling, vilket är så mycket mera betänkligt som medborgaren i ett samhälle som vårt ofta får yttra sig offentligt vid sammanträden, möten, kongresser etc.

Att beskära den praktiska kursen till förmån för ett ökat teoretiserande av undervisningen synes därför icke lyckligt. Visserligen menar man att genom ett sjunde teoretiskt skolår få mera tid till träning i skrivning och räkning, men detta syfte skulle säkert kunna nås genom en revidering av folkskolans kursplaner. Ty det är att märka, att den längre undervisningstiden icke endast kommer att användas till träning i räkning och skrivning utan också och i högre grad till studium av sådant, som eleverna i de flesta fall ha ringa eller ingen användning av i det praktiska livet.

Det måste också anses principiellt oriktigt att till de flerklassiga läraravdelningarna lägga ytterligare en klass att undervisas av samma lärare, enär detta innebär att redan svaga skolformer ytterligare försvagas och att undervisningens kvalitet därmed faller. Visserligen ha de sakkunniga beaktat detta och föreslagit vissa försök med förstärkningsanordningar, men det måste väl anses vanskligt att först besluta ett sjunde skolår i dessa skolformer och sedan anordna försök för att se, hur man skall klara ut det. Försöksverksamhet först och författning sedan hade säkert varit riktigt.

Man kan alltså fastslå, att Kungl. Maj:ts proposition för landsbygdens svaga skolformer innebär ett avvikande från enhetsskolidéen, ett beskärande av skolans praktiska undervisning till förmån för ett ökat teore-

tiserande av densamma samt ett försvagande av redan svaga skolformer och därmed en försämring av undervisningens kvalitet.

Det kan anmärkas, att Sveriges Folkskolläraryrkeförbund, som här kan anses representera verklig sakkunskap, efter noggrann utredning avstyrkt införande av ett sjunde skolår i de svagare skolformerna. Svenska Landskommunernas Förbund har ansett sig böra tillstyrka ett sjunde skolår endast i de högre skolformerna, och Jordbrukare-Ungdomens Förbund har tillstyrkt ett sjunde skolår i endast A-skolor samt föreslagit försöksverksamhet vid övriga former.

Med hänsyn till här anförda synpunkter bör man beträffande de svagare skolformerna alltså även pröva andra vägar än ett sjunde skolår. Det synes då lämpligast att utbygga och förbättra fortsättningsskolan, så att denna i möjligaste mån kan anses motsvara ett sjunde praktiskt skolår i de högre skolformerna. Enklast torde vara att i författningen om det sjunde skolåret införa den undantagsbestämmelsen, att skoldistrikt, som så önska, äga rätt att vid skolor av formerna B 2, B 3 och B 1 bibehålla folkskolan såsom sexårig under förutsättning, att en fortsättningsskola med 540 undervisningstimmar, fördelade på två redovisningsår, anordnas. Planer till en dylik utbyggd och förbättrad fortsättningsskola — en del av den nuvarande fortsättningsskolans lärostoff förutsätter alltför stor mognad hos eleverna och bör utgå — borde skyndsamt utarbetas, och därvid borde, synes det, 180 timmar anslås till direkt praktisk undervisning — skolköksundervisning för flickorna och undervisning i trädgårdsskötsel, jordbruk och slöjd för gossarna — samt de återstående 360 timmarna till en allmän, praktisk kurs. Denna anordning med en utbyggd fortsättningsskola kunde närmast betraktas som försöksverksamhet, och sedan tillräckliga erfarenheter samlats särskilt beträffande uppläggnings- och undervisningsmetoder för gossarnas praktiska undervisning i jordbruk och trädgårdsskötsel, kunde man givetvis utöka timantalet.

En fortsättningsskola på 540 timmar innebär visserligen blott 50 procent av den undervisningstid som ett sjunde skolår jämte 180 timmars fortsättningsskolkurs utgör vid en B 2-skola med så kallad växellov, men i betraktande av att det här bjudes rent praktisk undervisning, som även avser att leda in i det frivilliga bildningsarbetet, och med hänsyn till att fortsättningsskolan såsom skolform är likvärdig med A-formen — eleverna bilda nämligen blott en arbetsgrupp under lärarens omedelbara ledning — torde denna kortare undervisningstid vara att föredraga framför den längre i ett sjunde skolår med kvalitativt sett sämre undervisning.

På grund av vad vi sålunda anført hemställa vi,

att riksdagen vid behandlingen av Kungl. Maj:ts proposition nr 99 måtte besluta hemställa till Kungl. Maj:t,

dels att folkskolan, som skall vara sjuårig, dock vid formerna B 2, B 3 och D 1 kan få omfatta sex årsklasser under förutsättning att en fortsättningsskola med 540 undervisningstimmar, fördelade på två redovisningsår, anordnas, och

dels att Kungl. Maj:t skyndsamt måtte låta utarbета kursplaner för en här föreslagen fortsättningsskola med 540 undervisningstimmar.

Stockholm i mars 1936.

Albert Johansson.

Karl Magnusson

Eric Hansson.

i Skövde.

John Gustafsson

i Välsnäs.
